

El govern econòmic europeu

Els països de la UE s'haurien de vigilar mútuament abans que haver de retre comptes a Wall Street

JOSEP BORRELL, president de l'Institut Universitari Europeu de Florència

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 29 de setembre del 2010

L'euro ha patit més la crisi que el dòlar, malgrat que la zona euro està millor en dèficit i en deute. I malgrat que hi ha estats dels EUA, com Califòrnia, en dificultats tan grans com Grècia. Ens ha anat pitjor pel risc més gran de contagi de la crisi grega, per unes respostes polítiques ambigües i per la nostra debilitat institucional. La lliçó més important és que fa falta més coordinació de les polítiques econòmiques i que el pacte d'estabilitat, una policia dels dèficits públics, era insuficient.

Espanya és el millor exemple. Abans de precipitar-nos pel tobogan de la crisi, érem l'alumne avantatjat de la zona euro perquè complíem amb escriu tots els criteris del pla (¡teníem superàvit!). Però resulta que la inestabilitat va venir del sector privat, a l'endeutament del qual ningú va prestar atenció.

I, no obstant, la UE tenia mecanismes de vigilància que haurien permès tirar del senyal d'alarma i dir a Espanya que la seva evolució econòmica era insostenible i que havia de corregir el seu diferencial de competitivitat, reflectit en el segon dèficit comercial més gran del món. L'Eurogrup hauria hagut d'advertir del que podia passar. No ho va fer perquè entre amics més val portar-se bé i a ningú li agrada que els altres li fiquin el nas a casa. I quan la Comissió Europea va voler inspeccionar els comptes grecs, Alemanya va ser la primera a oposar-se en nom del respecte a la sobirania dels estats, no fos cas que s'establís un

precedent que l'acabés afectant. Recordem que va ser la primera a incomplir el pacte d'estabilitat i que llavors es va oposar que se li apliquessin les sancions que després va demanar amb entusiasme per a Grècia.

El que va passar demostra que les regles no eren suficients. I encara que ara ens preocupem fonamentalment del dèficit públic, el problema més greu, i més difícil de resoldre, és el de la diferent competitivitat entre els països de l'euro.

Llavors, ¿què ens fa falta, reforçar l'aplicació de les regles que teníem, amb una vigilància més severa i sancions més dures, o una altra classe de regles, ampliades al comportament del sector privat, i actuant de manera més preventiva?

Segurament les dues coses, però qualsevol acció exigeix adoptar objectius comuns i renunciar a una mica més de sobirania dels estats.

I aquí és on fa mal. Demanar més coordinació sona políticament neutre i ningú hi està en contra. Però els problemes comencen quan s'ha de concretar en què consisteix. Per a uns, condueix al federalisme fiscal, i altres l'anomenen govern econòmic d'Europa. Les dues expressions han estat fins ara tabús. Ho sabem bé els que hem demanat no un govern econòmic europeu, avui dia un objectiu massa ambiciós, sinó una posada en comú de les polítiques pressupostàries i fiscals, sense la qual l'euro ensopegaria, com ha passat, fins a caure, com hauria pogut passar.

Els problemes no han desaparegut. L'ajust fiscal grec sembla anar bé, i el nostre també, però ara és Irlanda la que flaqueja. Grècia patirà uns

quants anys de recessió i el seu deute públic s'estabilitzarà en el 150 % del PIB, cosa que no tranquil·litzarà els mercats.

Els agradi o no, els estats europeus s'han de coordinar millor, més ràpidament i sobre més coses. Però compte a posar en marxa mecanismes que no funcionin i disminueixin la nostra credibilitat institucional. Un dels quals es parla és la vigilància prèvia dels pressupostos nacionals, que haurien de ser comunicats a la Comissió per ser examinats en comú abans de la seva aprovació pels parlaments de cada país. Això ha provocat la reacció contrària dels que veuen en aquest *control* previ de les polítiques pressupostàries un atemptat a la sobirania. N'hi ha prou d'imaginar les reaccions que s'haurien produït a l'Espanya autonòmica si les comunitats haguessin de portar els seus avantprojectes de pressupost a Madrid, on el Govern central els donaria el vistiplau.

Per descomptat, és una interferència exterior en el procés d'elaboració d'un pressupost nacional. Però no crec que aquest inconvenient fos més gran que els avantatges que d'aquest exercici es poden extreure, sempre que funcioni bé. El problema és que no és gens fàcil que ho faci, perquè és un procés més complicat del que sembla.

Als EUA, més integrats políticament que la UE, no fan res semblant. Però tenen un pressupost federal de més del 20% del PIB, i el de la UE no arriba a l'1%. La solució més operativa seria que el centre del sistema polític europeu tingués més dimensió i pogués actuar com a instrument de política econòmica per al conjunt. Però això no té cap possibilitat d'ocórrer a mitjà termini.

Per tant, val més que intentem vigilar-nos mútuament abans que col·locar-nos en la posició d'haver d'anar a retre comptes als grans banquers de Wall Street i assegurar-los que aplicarem, in extremis i a l'extrem, les polítiques d'augment de la competitivitat que ens neguem a acordar entre els socis de la mateixa moneda.